

Bezpłatne szczepienia przeciw HPV dostępne nie tylko dla osób objętych programem profilaktycznym

Z programu bezpłatnych szczepień przeciw HPV mogą skorzystać dzieci w wieku od 9 do 14 lat. Nie potrzebują skierowania, ani recepty. Wystarczy, że rodzic zgłosi się z dzieckiem do porani lekarza rodzinnego. Program bezpłatnych szczepień może być dostępny także w szkole podstawowej, jeśli placówka nawiąże współpracę z lekarzem rodzinnym i zorganizuje akcję szczepień. Młodzież w wieku 15-18 lat również może skorzystać z bezpłatnego szczepienia przeciw HPV. W takim wypadku potrzebna będzie recepta, którą rodzic bezpłatnie zrealizuje w aptece.

Wirus brodawczaka ludzkiego (HPV) jest odpowiedzialny za rozwój niektórych nowotworów, w tym raka szyjki macicy – choroby, na którą w Polsce corocznie umiera około 1300 kobiet. By zmniejszyć skalę zachorowań, od czerwca 2023 roku realizowany jest Powszechny Program Szczepień przeciw HPV, wpisany w Narodową Strategię Onkologiczną na lata 2020–2030 i finansowany przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Doświadczenia z innych państw pokazują, że szczepionka jest bezpieczna i wysoce skuteczna. Podręcznikowym przykładem jest Australia, gdzie program szczepień rozpoczęto w 2007 roku. Osiągnięto tam 98% redukcję zakażeń HPV oraz najniższy na świecie wskaźnik umieralności na raka szyjki macicy.

Badania naukowe potwierdzają, że szczepienie jest najskuteczniejsze, gdy zostanie przeprowadzone przed potencjalnym kontaktem z wirusem, czyli przed rozpoczęciem aktywności seksualnej. Dlatego program bezpłatnych szczepień przeciwko HPV skierowany jest do dziewcząt i chłopców po ukończeniu 9. roku życia do ukończenia 14. roku życia. Szczepienia przeciw HPV mają schemat dwudawkowy. Dziecko, które przyjęło pierwszą dawkę krótko przed ukończeniem 14. roku życia, otrzyma drugą dawkę szczepienia w ciągu 6-12 miesięcy. Dzięki temu dzieci, które późno zaczęły cykl szczepienia przeciw HPV, będą mogły go dokończyć w ramach programu.

Jak zapisać się na szczepienia w ramach programu profilaktycznego?

Zapisując dziecko na szczepienie, można wybrać jedną z dwóch dostępnych szczepionek: 2-walentną Cervarix lub 9-walentną Gardasil9 (obie szczepionki dają porównywalne korzyści). Na szczepienie przeciwko HPV można się umówić w każdej przychodni POZ niezależnie od złożonej deklaracji wyboru lekarza rodzinnego. Podstawową formą rejestracji na szczepienie przeciw HPV jest bezpośredni kontakt z gabinetem lekarza rodzinnego. Dodatkowo Ministerstwo Zdrowia wspólnie z Ministerstwem Edukacji Narodowej uruchomiło program dobrowolnych szczepień w szkołach podstawowych. Dyrektorzy placówek, których uczniowie chcą się zaszczepić, powinni skontaktować się z lekarzem podstawowej opieki zdrowotnej i umówić termin szczepienia. W zlokalizowaniu właściwej przychodni pomóc może Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna. Szczepienie dzieci w szkołach umożliwia uniknięcie konieczności umawiania wizyt w przychodniach i odbywa się w przyjaznym dla uczniów środowisku. Rodzice mogą towarzyszyć dzieciom podczas szczepienia, choć nie jest to wymagane. Kluczowe jest jednak wyrażenie pisemnej zgody na szczepienie dziecka, zgodnie z instrukcjami przekazanymi przez dyrektora szkoły.

Na podstawie danych z elektronicznych Kart Szczepień w okresie od czerwca 2023 roku do 1 września 2025 roku w całej Polsce przeciwko wirusowi HPV w ramach programu zaszczepiono 670 tysięcy dzieci z roczników 2006-2016, w tym 70 tysięcy młodych Wielkopolan. Największy odsetek zaszczepionych dzieci odnotowano w Poznaniu (23,18%) oraz powiecie poznańskim (23,15%). Najmniej chętnie na szczepienia decydują się rodzice z powiatów konińskiego (8,53%), ostrzeszowskiego (8,01%) oraz kolskiego (7,17%).

Szczepienia dla starszych dzieci i dorosłych

Szczepienia przeciwko HPV są dostępne także dla młodzieży powyżej 14. roku życia oraz osób dorosłych, choć skuteczność szczepionki może być niższa w porównaniu z osobami zaszczepionymi wcześniej. Dzieci starsze niż objęte powszechnym programem mogą zostać zaszczepione bezpłatnie, jeśli lekarz wystawi e-receptę. W takim przypadku rodzic realizuje e-receptę w aptece, umawia wizytę w przychodni POZ i dostarcza zakupioną szczepionkę. Szczepionka 2-walentna Cervarix jest bezpłatna dla wszystkich dzieci w wieku od 9 do 18 lat. Dorośli mogą skorzystać z 50% refundacji na ten preparat i otrzymują go w schemacie 3-dawkowym: pierwsza dawka, druga po 1–2 miesiącach, a trzecia 6 miesięcy po pierwszej. Od września 2025 roku osoby dorosłe mogą zaszczepić się przeciwko HPV również w aptekach, które zawarły z NFZ umowę na wykonywanie szczepień ochronnych.

Należy pamiętać, że poddanie się szczepieniu nie zwalnia z wykonywania okresowych badań cytologicznych w przyszłości. Szczepionka chroni przed zakażeniem wybranymi typami wirusa HPV, które są przyczyną raka szyjki macicy i innych nowotworów, ale nie obejmuje wszystkich możliwych typów onkogennych wirusa brodawczaka ludzkiego.